

Vážení čtenáři a přispěvatelé časopisu Acta,

letos uplyne 15 let od chvíle, kdy náš časopis zásadně změnil formu a způsob svého vycházení. V roce 1990 se rozpadlo nakladatelství Avicenum, a tak mohlo v roce 1991 vyjít pouze jedno dvojčíslo (1–2) ročníku 58. Bylo to tehdy v původním formátu časopisu A5 na dřevitém hrubém papíru a zdálo se, že perspektiva časopisu není dobrá. Formálně přešlo vydávání časopisu na vydavatelský útvar ČLS JEP, ale pro nevyjasněnost financování časopisu, problémy se zapojením sponzorských subjektů a další nejasnosti vyplývající ze skutečnosti, že ČSOT byla v té době již samostatným právním subjektem a nikoli součástí České lékařské společnosti JEP, podařilo se ve velmi krátké době užšímu kolektivu redakční rady dohodnout spolupráci s tehdejšími nakladatelstvími Scientia Medica a převést vydávání časopisu do jeho působnosti. Začátky byly svízelné. Vzhledem k nucené přestávce ve vydávání a nejasné perspektivě se projevil nedostatek v nabídce prací k publikování. V časové tísně se připravovala nová forma obálky, vymýšlel se formát a design časopisu. Shodou šťastných okolností se tvorba nové obálky svěřila profesionálnímu výtvarníkovi Miloslavu Forejtovi, který vytvořil zcela novou bílou obálku s červeným textem názvu časopisu, esteticky vynikající, výraznou a nadčasovou, která se do současnosti jen velmi málo změnila. Rovněž formální kvalita časopisu se změnila a přiblížila se renomovaným časopisům evropským a světovým. Nejen kvalitní křídový lesklý papír, ale i členění časopisu, tiráž, sloupcová úprava textu a redakční zpracování obrazové dokumentace, která byla zalomena do textu, bylo nové, avšak tehdy ještě vytvářené klasickým redakčním postupem a posléze tiskem s nutností přepisování resp. sazby. Využívání počítačového zpracování bylo tehdy ještě nedostupné a přišlo až mnohem později. Od počátku jsme kladli důraz na to, aby autoři s textem dodávali i obsáhlý strukturovaný abstrakt včetně výsledků, který vychází v angličtině, aby práce měly větší šanci na citovanost, byť časopis stále vycházel a vychází v češtině. Náplň do prvních čísel časopisu se obstarávala velmi obtížně. Díky neúnavné aktivitě vedoucího redaktora prof. Čecha se podařilo oslovit řadu významných odborníků a podnítit autorskou aktivitu řady mladších kolegů, takže se sešly práce k naplnění několika prvních čísel. První „nový“ výtisk ročníku 59 vyšel v únoru roku 1992, měl 64 stran a vyšlo v něm 12 článků. Obsah dalších čísel byl tehdy poměrně skromný, v prvním ročníku vycházelo zhruba 6–8 prací v každém. Kvůli nejasné situaci v oblasti nakladatele v tomto období se stalo, že časopis ztratil indexaci v databázi PubMed-Medline, a tak od roku 1993 do roku 2000, kdy se podařilo redakci tuto indexaci obnovit, nebyly práce vycházející v Actech uvedeny v Medlinu. Touto nešťastnou shodou okolností přišla řada autorů o možné zahraniční citace svých prací, což mohlo mít negativní vliv na jejich vědeckopedagogický postup. Znovuzařazení do databáze PubMed-Medline se nám podařilo dosáhnout značným „diplomatickým“ úsilím až od roku 2001. Naštěstí se dále, ale až v roce 2009, podařilo zpětně ročníky 1993–1997 zařadit kontinuálně do této databáze a dnes tam všichni autoři své práce z těchto „pionýrských“ let mají, byť cca s patnáctiletým zpožděním.

Dalším podstatnou událostí v existenci vydávání časopisu byla změna nakladatele v roce 1998. Tehdy zaniklo kvůli finančním problémům nakladatelství Scientia Medica a tím časopis ztratil svoje zázemí. Poměrně dramatickým způsobem se nám tehdy podařilo uplatnit vlastnické právo na časopis (ten byl a je vlastněn ČSOT), převzali jsme veškerý rozpracovaný materiál i zásobu přijatých prací do dalších čísel a požádali jsme dva stávající redaktory, aby časopis neopouštěli a aby s ním spolupracovali i pod novým vydavatelem. Tím se stalo nakladatelství Galén a tento stav trvá dodnes. V průběhu dalších let došlo k významné modernizaci redakční práce přechodem na „Desktop Publishing“, takže se výrazně zjednodušilo přijímání prací do tisku, práce jsou dodávány v digitální formě textů i grafiky na CD nosičích. V současnosti, po dlouhých přípravách a jednáních týkajících se možnosti financování, jsme se dopracovali k elektronickému redakčnímu systému, který by měl být spuštěn začátkem příštího roku. Znamená to, že práce budou k publikaci zasílány pomocí interaktivního redakčního programu, tak jak to známe z renomovaných zahraničních periodik. Samozřejmě se tím zjednoduší komunikace mezi redakcí a recenzenty a mezi redakcí a autory a celý proces se urychlí. Velmi podstatná bude skutečnost, že práci, jakmile bude přijata do tisku, bude přidělena registrace číslem doi. To znamená, že bude zaslána v patřičném formátu během několika málo dní do databáze PubMed-Medline a tím získá možnost být citována. Stejně tak budou tyto údaje zasílány do databáze WoS agentury Thomson-Reuters, ve které je časopis v od roku 2007 zařazen (v JCR), v posledních 4 letech je mu pravidelně stanovován „impakt faktor“, přičemž za poslední dva roky překročil magickou hranici 0,5, která je stanovena v požadavcích na práce uplatňované v habilitačních a profesorských řízeních. Tím se náš časopis dostal na roveň jiných významných ne-anglicky publikovaných časopisů (německých, francouzských, italských). Poté, co se náš časopis takto zařadil do skupiny prestižních vědeckých časopisů, enormně stoupla nabídka zahraničních prací k publikování. Tím samozřejmě stoupla náročnost na organizaci recenzního řízení a práci recenzentů. Současně tento fakt umožnil zvýšit náročnost na úroveň publikovaných prací a tím nepřímo i ovlivnit citační potenciál časopisu. Od zavedení elektronického redakčního systému si slibujeme, že se celá redakční práce zefektivní.

Do budoucna chceme, aby časopis zůstal odborným periodikem v oboru ortopedie a traumatologie pohybového ústrojí s poměrně širokým záběrem a přesahem do příbuzných či navazujících oborů a s možností publikovat jak klinické práce, tak výsledky aplikovaného i základního výzkumu, pokud má vztah k uvedeným hlavním oborům. Časopis bude vycházet i nadále v češtině a slovenštině, pouze práce, jejichž alespoň jeden autor je ze zahraničního pracoviště, budou vycházet v angličtině. Není v možnostech redakce a nakladatele, aby zadávali odborný překlad celých prací (kromě abstraktu) odbornému překladateli s medicínskou erudicí. Nabídka prací v angličtině od domácích autorů se musíme – po nedobrých zkušenostech – zatím vyhnout. Tento stav se jistě v budoucnu může změnit.

Dovolte mi, vážení čtenáři a přispěvatelé, abych vám poděkoval za to, že do časopisu nabízíte výsledky své práce a rovněž za to, že časopis sledujete.

Váš

prof. Martin Krbec, vedoucí redaktor